

Oslo, 17. januar 2025

Brev med uttalelse fra Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn (STL)

Til Barne- og familieminister Kjersti Toppe
Forsvarsminister Bjørn Arild Gram
Helse- og omsorgsminister Jan Christian Vestre
Justis- og beredskapsminister Emilie Enger Mehl
Forsknings- og høyere utdanningsminister Oddmund Hoel

Livssynsbetjening og samtale tjenester i offentlige institusjoner må på plass

En pilar i mange tros- og livssynssamfunn er livsveiledning, sjelesorg, eksistensiell omsorg og ivaretagelse av mennesker gjennom samtaler, ofte i sårbare livssituasjoner. Dette omtales samlet som livssynsbetjening i NOU 2013: 1, og kalles ofte samtale tjenester. Det best utbygde og mest kjente tilbudet er Den norske kirkes prestetjenester i institusjoner som sykehus, fengsler, forsvaret og universiteter. I Norge har dette fagfeltet også vært omtalt som «chaplaincy» i mangel av et etablert norsk ord.

I Hurdalsplattformen 2021-2025 vil regjeringen "Stille krav om at offentlige institusjoner som sjukehus, sjukeheimar og fengsel legg til rette for at pasientar og innsette får høve til å utøve trua si og livssynet sitt." STL vil i denne uttalelsen løfte frem behovet for at arbeidet med at det reelle tros- og livssynsmangfoldet i Norge må gjenspeiles i samtaletilbudet hos offentlige institusjoner må settes på regjeringens agenda våren 2025. 11. november 2024 åpnet Livssynsåpent samtalesenter ved Universitetet i Oslo (UiO). Det er svært gledelig. Men mye gjenstår for å besørge likeverdig tilgang til livssynsbetjening i Norges institusjoner, slik regjeringen har ambisjoner om.

I tillegg til institusjonsprestene i Norge finnes det i 2024 halvannen sykehusimam (Bergen og Oslo), en sykehushumanist (Trondheim), en feltimam (Oslo), to felthumanister (Oslo og Bardu), deltid fengselsimam (Kongsvinger), deltid buddhistisk studentmunk (Oslo), deltid fengselshumanist (Kongsvinger), en muslimsk kulturkonsulent (Trondheim) og tre studenthumanister (Volda, Trondheim og Oslo). Erfaringen er at disse nye rollene har blitt svært takknemlig mottatt i befolkningen.

Å bygge ut et mer mangfoldig tilbud for flere innbyggere og landsdeler vil være en viktig del av realiseringen av det livssynsåpne samfunnet. I Hurdalsplattformen understreker regjeringen at den ønsker et livssynsåpent samfunn. En økt satsning på livssynsbetjening vil bidra til dette. Befolkningens medlemskap i tros- og livssynssamfunn har endret seg mye de siste årene. Samtaletilbudet bør tilpasses behovene til pasienter, studenter, soldater og innsatte i de ulike institusjonene.

Som hovedregel er denne typen stillinger per nå statlig ansatte i Forsvaret og helseforetakene, og ansatt i det enkelte tros- eller livssynsamfunn innen Kriminalomsorgen og academia. (Øremerkede stillinger for sykehjem kjenner vi bare til at det er Oslo kommune som finansierer.) Men også i fengsler og på studiesteder er samtaletjenesten avhengig av å bli ønsket velkommen av institusjonen og inkludert i deres tjenestetilbud gjennom samarbeid, kontorplass og andre praktiske løsninger.

Den norske kirkes tjeneste ved offentlige institusjoner har lang tradisjon. Mange steder gjør Den norske kirke et avgjørende arbeid med å legge til rette for tros- og livssynsbetjening for mennesker fra andre tros- og livssynssamfunn. STL ser verdien av at Den norske kirkes nærvær ved offentlige institusjoner videreføres. Et godt eksempel på dette er overnevnte Livssynsåpent senter ved UiO der studentprestene nå er samorganisert og samvirker med buddhistisk studentmunk, studenthumanist og andre i en Livssynåpen «hub». Studentprestene fra Den norske kirke har bidratt vesentlig til denne ordningen, som erstattet en ren prestetjeneste.

Noen land har hatt et mangfoldig tilbud i mange tiår (som Nederland og Belgia), i andre har dette vokst frem det siste tiåret (som Storbritannia), så her er det mulighet for Norge til både å bli inspirert og å samtidig være tidlig ute. Mottoet kan adopteres fra Forsvarets tros- og livssynskorps: *Ansatte i samtaletjenestene skal betjene sine egne, tilrettelegge for andre og bry seg om alle.*

Ofte får splittende saker oppmerksomhet i offentligheten, men livssynsbetjening er en sak som medlemsorganisasjonene i Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn står sammen om. De nye tilbudene bygger på den lange erfaringen og brede kompetansen som Den norske kirkes institusjonsprester har opparbeidet. Samtidig beriker mangfoldets nye perspektiver samtaletjenesten som arbeidsplass.

STL har fokus på denne tematikken i år, og våren 2025 vil vi samarbeide med UiO om å gjennomføre en tre dagers chaplaincy-konferanse for faglig påfyll og oppdatering på feltet.

Det må jobbes med hvordan institusjonene også ivaretar de minste tros- og livssynsretningenes mulighet til å yte tilsvarende tjenester. Vi forventer ikke at totalendring på dette feltet skal skje på kort tid, men vi ønsker at departementene gjør grep nå som legger bedre til rette for at endringer kan gro frem over lengre tid. For at det skal skje, må det komme tydelige føringer fra fagdepartementene. Dette kan skje i form av rundskriv, forskrift, tildelingsbrev, budsjett eller et annet varig dokument.

Det er mindre enn ett år igjen av den inneværende stortingsperioden. Vi ber om at ambisjonen om større mangfold i samtaletjenestene uttrykkes tydelig fra departementene i løpet av de nærmeste månedene, slik at institusjonene får en klar linje å følge.

Selv om barne- og familiedepartementet har sektoransvar for religions- og livssynspolitikk, vil endringene først og fremst berøre fagdepartementene for forsvar, helse, kriminalomsorg og akademia. Vi henvender oss derfor til dere fem statsråder samlet.

Medlemsorganisasjonene i Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn står klare til å samarbeide om utviklingen av samtaletjenestene i institusjonene og et mer mangfoldig tilbud til den mangfoldige befolkningen. Ballen ligger hos regjeringen. Det er på tide å få den til å rulle.

Vedtatt med konsensus på rådsmøte 13.11.2024

Med vennlig hilsen,
Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn v/

Trond Enger
styreleder

Birte Nordahl
generalsekretær